

सांस्कृतिक स्थापनाएँ

→ सामाजिक सोच, विचार, व्यवहार गतिशील प्राकृत्य है। सामाजिक प्रणाली के माध्यम से मानव आधुनिक ज्ञान द्वारा आवरण या ज्ञान व्यवहार (जागतिक, मनोवैज्ञानिक, सामाजिक) शब्दों को सब संस्कृति है।

संस्कृति के ज्ञान, कला, विज्ञान, नैतिकता, कानून, रविव सामाजिक, एक सदस्य के है। स्थिति आज्ञा करने क्षमता एवं आलोचनात्मक जागरण समग्रता है।

आवश्यकता परिपूरण के माध्यम से मानव द्वारा निर्मित (मनोविज्ञान, आचार, वैयक्तिक, प्रविष्टि) एवं अज्ञात (मुख्यमाध्याम, संस्कार,

काबुल, प्रथा, धर्म, रीति, प्रचलन, प्रणालीमा हुने रूपांतरण सांस्कृतिक विभूतिको अत्यंत सांस्कृतिक मूल्य र आवश्यकता रेखा गन ग्या सांस्कृतिक मूल्यको अवलम्बन तथा संस्कृति प्रतिको आस्था हो।

→ सामाजिक सम्बन्ध, संरचना, संजालन, ढाँचा मूल्यमाह्यता, विचार र दायणामा आउने सकारात्मक परिवर्तन हो।

लक्षणा :-

- समाज र सांस्कृतिको सामाह्य नियम हो।
- सिङ्गा जीवन पद्धति र व्यावहारमा परिवर्तन ल्याउँछ।
- सामाजिक रूपांतरण एक अभियानको रूपमा रहेको हुन्छ।
- रूपांतरणको गति रकनास हुन्छ।
- समय अनुसार फरक फरक र तुलना गर्न सकिन्छ।
- सांस्कृतिक अनेकतामा रकता र कायम गर्न माध्यम हो।
- सांस्कृतिक सुधार र परिवर्तन रूपमा रहन्छ।

क्षेत्रहरू :

- सांस्कृतिक विकृतिको अवलोकन
- सांस्कृतिक स्वातन्त्रता
- सांस्कृतिक बहुलता
- सांस्कृतिक संरक्षण

कारण / तत्वहरू

→ जैविक तत्व → जनसङ्ख्याको स्वरूप

Biological factor भएको परिवर्तन

- वसाइ सराई

- खाद्यान्न

- पशुपालन

- बाच्नको लागि संघर्ष

→ राजनीतिक तत्व → राजनीतिक अवस्थामा र

Political factor

प्रकृत्यामा परिवर्तन रोक
(धर्मनिरपेक्ष राज्य, भएका,
आस्था, आदि)

→ आर्थिक तत्व → आर्थिक रूपमा सम्पन्न भएपछि

Ecological factor

शिक्षा स्वास्थ्य, पोषण, ल्यान्डको
क्षेत्रमा पहुँचको विकास र
विस्तार। फलस्वरूप नयाँ माध्यम
संस्कार व्यापारको सुस्वात

→ शैक्षिक तत्व → जसमा परिवर्तन जसले गर्दा

Educational factor

शिक्षाको साथमा परिवर्तन गरी
रूपान्तरण

→ વાતાવરણીય તત્વ (Environmental factor)
→ જલવાયુ પરિવર્તન, વનભ્રાજન, મહામહામારી
માનવિક વ્યાપારમાં પરિવર્તન, કૃષિમાં
પરિવર્તન ।

→ જનસાંકેતિક તત્વ
→ જન્મ, મૃત્યુ સમ્બંધિત વધુદ વસાહતમાં
જનસંખ્યા ફેરફાર ।

→ અભ્યાસિક તત્વ
→ વિદેશી રહેઠાણ, જીવનશૈલી, સાંસ્કૃતિક
કાળ કાર્યકરણ સ્થાપના

→ પ્રાતેલિક તત્વ
→ માનવ માયુમાં વૃદ્ધિ, ઉત્પાદકતામાં વૃદ્ધિ
વિજ્ઞાન પ્રાતેલિક પ્રયોગ, ઉદ્યોગ વૃદ્ધિ
જનકારકતા સમાજમાં અપ્રત્યક્ષ સ્પર્શ
સ્થાપના

સામાજિક સંસ્કૃતિક સ્થાપના
કર્તાક :

- રાજ્ય સરકાર
- રાજ્યકા કાનુની આધાર
- રાજનૈતિક નેતૃત્વ
- સમાજવાદી તથા સમાજવિજ્ઞાન નેતા
- સામાજિક સંઘ સંસ્થા

- गोपारिक समाज
- गैरसरकारी संघ संस्था
- ढात समुह
- सञ्चार माध्यम
- अन्तर्जातीय संघ संस्था
- शिक्षण संस्था